

LAKI KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUDESTA ANNETUN LAIN VÄLIAIKASESTA MUUTTAMISESTA

Vastine:

Porvoon kaupunki katsoo, että esitetty säästö on ristiriidassa valtionosuuslain tavoitteiden kanssa ja vaarantaa kuntien kyvyn järjestää lakisääteiset peruspalvelut yhdenvertaisesti. Esitetystä leikkauksesta tulisi luopua myös tulevan valtionosuusuudistuksen näkökulmasta, jossa kuntien valtionosuudet tulevat todennäköisesti uudistumaan voimakkaasti jo vuodesta 2027 alkaen. Jatkuvat muutokset ja lisäleikkaukset valtionosuuksiin heikentävät kuntien kykyä suunnitella rahoitustaan ja talouttaan pitkäjänteisesti.

Esitetty määräaikainen vähennys kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin on ristiriidassa valtionosuuslain keskeisten kohtien kanssa. Lain tarkoituksena on turvata kunnille riittävä rahoitus lakisääteisten peruspalvelujen järjestämiseen. Prosenttiperusteisesti tehtävä leikkaus vaarantaa nämä tavoitteet ja heikentäisi kuntien taloudellista tilannetta entisestään. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudella rahoitetaan opetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluja ja esitetty leikkaus kohdistuisi suoraan näihin kuntien suurimpana järjestettäviin palveluihin. Lisäksi valtionosuusleikkaus vähentäisi suoraan kuntien käytettävissä olevaa rahoitusta esimerkiksi investointeihin ja kasvattaisi lainanottotarpeita.

Valtionosuusjärjestelmän keskeinen periaate on rahoituksen taseus, jonka tarkoituksena on tasoittaa kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisedellytyksissä. Vaikka esityksessä todetaan, ettei suhteellisia eroja kasvateta, prosenttiperusteinen leikkaus nimenomaan heikentää valtionosuusjärjestelmän taseusvaikutusta, eikä ota huomioon ollenkaan valtionosuusjärjestelmään jo sisältyviä kriteerejä. Nyt esitetyn kaltaista prosenttiperusteista vähennystapaa ei ole sovellettu aiemmin osana valtionosuuksiin kohdistuneita vähennyksiä. Mikäli prosenttiperusteista vähennystapaa sovellettaisiin, vähentäisi se arvaamattomasti kuntien valtionosuuksia juuri nimenomaan valtionosuuslain periaatteiden vastaisesti sekä avaisi vaarallisen tien muokata tulevaisuudessakin kuntien valtionosuuksia hyvin sattumanvaraisesti. Mikäli esitetty vähennys tullaan tekemään, tulisi se kohdentaa kunnille asukaslukuun perustuen.

Osana sosiaali- ja terveystoimen uudistusta on kunnille tasattu valtionosuuksissa vuodesta 2023 alkaen siirtyneiden tehtävien kustannusten ja sitä vastaavan siirtyneen rahoituksen väliset erot. Uudistukseen liittyviä kuntakohtaisia eroja on määrä tasata vuoteen 2027 asti, jonka jälkeen taseus

jäisi pysyvästi voimaan. Prosenttiperusteisena tehtävä esitetty määräaikainen vähennys kuntien valtionosuuksiin leikkaisi suoraan Porvoon kaupungin tapauksessa näitä sote-uudistuksen seurauksena voimaan tulleita kompensatioita heikentäen uudistuksen tasausvaikutusta. Esityksessä kaavailtujen lisäsäästöjen määrä leikkaisi kaupungin valtionosuuksia noin miljoona euroa, joka tarkoittaisi seitsemänneksi suurinta euromääräistä vähennystä valtionosuuksista Manner-Suomen kuntien osalta.

Prosenttiperusteisena tehtävä vähennys vähentäisi Porvoon kaupungin valtionosuuksia merkittävästi enemmän kuin mitä esimerkiksi olemassa olevissa valtionosuuskriteereissä käytettävä asukasluku ja siihen suhteutettu vähennys tulisi Porvoon kaupungin osalta olemaan.